

**SENAT DE BELGIQUE**

SESSION DE 1981-1982

31 MARS 1982

**Projet de loi portant approbation de la Convention sur l'interdiction d'utiliser des techniques de modification de l'environnement à des fins militaires ou toutes autres fins hostiles, et de l'Annexe, faites à Genève le 18 mai 1977**

**RAPPORT**

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION  
DES RELATIONS EXTERIEURES  
PAR M. CLOSE

**I. Résumé de la Convention**

Les deux premiers articles contiennent les dispositions essentielles.

Aux termes de l'article 1<sup>er</sup>, chaque Etat s'engage à ne pas utiliser ni à aider à utiliser à des fins militaires ou à toutes autres fins hostiles des techniques de modification de l'environnement ayant des effets étendus, durables ou graves, en tant que moyens de causer des destructions, des dommages ou des préjudices à un autre Etat partie.

L'article II stipule que l'expression « technique de modification » désigne toute technique ayant pour objet de modifier — grâce à une manipulation délibérée de processus natu-

Ont participé aux travaux de la Commission :

Membres effectifs : MM. Van der Elst, président; Carpels, Chabert, Coppens, Daems, Mme De Backer-Van Ocken, MM. de Bruyne, T. Declercq, De Seranno, du Monceau de Bergendal, Gijs, Mme Hanquet, MM. Humblet, Lahaye, Mme Pétry, MM. M. Toussaint, Van Herck, Wyninckx et Close, rapporteur.

Membres suppléants : MM. Kuylen, Lavens et Vanhaverbeke.

**R. A 12362***Voir :*

Document du Sénat :

132 (1981-1982) : N° 1 : Projet de loi.

**BELGISCHE SENAAAT**

ZITTING 1981-1982

31 MAART 1982

**Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake het verbod van militair of enig ander vijandelijk gebruik van milieuveranderingstechnieken, en van de Bijlage, opgemaakt te Genève op 18 mei 1977**

**VERSLAG**

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE  
BUITENLANDSE BETREKKINGEN  
UITGEBRACHT DOOR DE HEER CLOSE

**I. Samenvatting van het Verdrag**

Het belangrijkste staat in de eerste twee artikels.

Volgens artikel 1 verbindt elke Staat zich om zich te onthouden van militair of enig ander vijandelijk gebruik van milieuveranderingstechnieken die wijdverspreide, langdurige of ernstige gevolgen hebben, als middelen tot vernietiging, het berokkenen van schade of nadeel aan enige andere Staat die partij is.

Volgens artikel II wordt onder « milieuveranderingstechnieken » verstaan enigerlei techniek voor het veranderen — door middel van opzettelijke manipulatie van natuurlijke

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : de heren Van der Elst, voorzitter; Carpels, Chabert, Coppens, Daems, Mevr. De Backer-Van Ocken, de heren de Bruyne, T. Declercq, De Seranno, du Monceau de Bergendal, Gijs, Mevr. Hanquet, de heren Humblet, Lahaye, Mevr. Pétry, de heren M. Toussaint, Van Herck, Wyninckx en Close, verslaggever.

Plaatsvervangers : Kuylen, Lavens en Vanhaverbeke.

**R. A 12362***Zie :*

Gedr. St. van de Senaat :

132 (1981-1982) : N° 1 : Ontwerp van wet.

rels — la dynamique, la composition ou la structure de la terre, y compris ses biotes, sa lithosphère, son hydrosphère et son atmosphère, ou l'espace extra-atmosphérique.

L'article III (§ 1<sup>er</sup>) prévoit que la Convention n'empêche pas l'utilisation des techniques de modification de l'environnement à des fins pacifiques.

Aux termes du paragraphe 2, les Etats parties à la Convention s'engagent à faciliter un échange aussi complet que possible d'informations scientifiques et techniques sur l'utilisation des techniques de modification de l'environnement à des fins pacifiques.

L'article IV engage chaque Etat partie à prendre toute mesure nécessaire pour interdire et prévenir sur son territoire toute activité contrevenant aux dispositions de la Convention.

L'article V, § 1<sup>er</sup>, engage les Etats parties à se consulter et à coopérer pour résoudre tous problèmes qui pourraient se poser à propos des objectifs ou de l'application des dispositions de la Convention, et cela soit directement entre eux, soit au moyen de procédures internationales appropriées (services d'organisations internationales appropriées, ou comité consultatif d'experts) dans le cadre des Nations Unies.

Le paragraphe 2 traite de la convocation en cas de demande d'un Etat partie d'un comité consultatif composé d'experts de tous les Etats parties qui en feront la demande.

Le paragraphe 3 prévoit que chaque Etat partie qui a des raisons de croire qu'un autre Etat partie agit en violation des dispositions, peut déposer plainte auprès du Conseil de Sécurité.

Le paragraphe 4 engage chaque Etat partie à coopérer à toute enquête que le Conseil de Sécurité pourrait entreprendre sur les faits ayant motivé à la plainte.

Le paragraphe 5 engage chaque Etat partie à venir en aide à tout Etat partie qui en fait la demande, si le Conseil de sécurité décide que ladite partie a été lésée ou risque de l'être par suite d'une violation de la Convention.

L'article VI stipule que tout Etat partie peut proposer des amendements à la Convention.

L'article VII précise que la Convention a une durée illimitée.

L'article VIII, § 1<sup>er</sup>, prévoit que cinq ans après son entrée en vigueur, une conférence des Etats parties à la Convention se réunira à Genève en vue de s'assurer que les objectifs et les dispositions sont en voie de réalisation. Cette conférence examinera en particulier l'efficacité des dispositions du paragraphe 1<sup>er</sup> de l'article I<sup>er</sup> pour

processen — van de dynamica, de samenstelling of de structuur van de aarde, waaronder begrepen de flora en fauna, de lithosfeer, de hydrosfeer en de atmosfeer, dan wel van de kosmische ruimte.

Artikel III (eerste lid) bepaalt dat het Verdrag geen belemmering vormt voor het gebruik van milieuveranderingstechnieken voor vreedzame doeleinden.

Volgens het tweede lid verbinden de Staten die partij zijn bij dit Verdrag, zich tot het vergemakkelijken van een zo uitgebreid mogelijke uitwisseling van wetenschappelijke en technologische gegevens betreffende het gebruik van milieuveranderingstechnieken voor vreedzame doeleinden.

Krachtens artikel IV is elke Staat die partij is bij dit Verdrag, gehouden alle maatregelen te treffen welke hij noodzakelijk acht om enigerlei activiteit die in strijd is met de bepalingen van dit Verdrag overal binnen zijn rechts- of machtsgebied te verbieden en te voorkomen.

Artikel V, eerste lid, bepaalt dat de Staten die partij zijn, overleg plegen en samenwerken bij het oplossen van problemen die kunnen rijzen met betrekking tot de doelstellingen van, of bij de toepassing van de bepalingen van dit Verdrag hetzij onderling hetzij door middel van passende internationale procedures (diensten van geëigende internationale organisaties of van een commissie van overleg van deskundigen) binnen het kader van de Verenigde Naties.

Het tweede lid handelt over de bijeenroeping van een commissie van overleg van deskundigen na ontvangst van een verzoek van een Staat die partij is.

Het derde lid bepaalt dat elke Staat die partij is en die redenen heeft aan te nemen dat een andere Staat die partij is in strijd handelt met de uit de bepalingen van het Verdrag voortvloeiende verplichtingen, een klacht kan indienen bij de Veiligheidsraad.

Het vierde lid bepaalt dat elke Staat die partij is, gehouden is samen te werken bij het uitvoeren van enigerlei onderzoek dat de Veiligheidsraad zou kunnen instellen over de feiten die aanleiding tot de klacht hebben gegeven.

Het vijfde lid bepaalt dat elke Staat die partij is bij dit Verdrag, gehouden is steun te verlenen aan iedere partij bij het Verdrag die hierom verzoekt, indien de Veiligheidsraad besluit dat een zodanige partij schade heeft ondervonden of naar alle waarschijnlijkheid zal ondervinden als gevolg van schending van het Verdrag.

Artikel VI bepaalt dat elke Staat die partij is wijzigingen aan het Verdrag kan voorstellen.

Artikel VII zegt dat het Verdrag van onbepaalde duur is.

Artikel VIII, eerste lid, voorziet dat vijf jaar na de inwerkingtreding van dit Verdrag te Genève een Conferentie van de Staten die partij zijn, bijeengeroepen zal worden ten einde te verzekeren dat de doelstellingen en bepalingen ervan worden verwezenlijkt. Deze Conferentie zal in het bijzonder een onderzoek instellen naar de doeltreffendheid van het bepaalde

éliminer les dangers d'une utilisation des techniques de modification de l'environnement à des fins militaires ou hostiles.

Le paragraphe 2 stipule que par la suite, à des intervalles non inférieurs à cinq ans, une majorité des Etats parties pourra obtenir la convocation d'une conférence ayant les mêmes objectifs.

Le paragraphe 3 précise que si aucune conférence d'examen n'a été convoquée dans les dix ans ayant suivi la fin d'une précédente conférence, le depositaire demandera aux Etats parties leurs opinions au sujet de la tenue d'une telle Conférence. Si un tiers des Etats ou dix d'entre eux — le nombre à retenir étant le plus faible des deux — répondent par l'affirmative, la Conférence sera convoquée.

L'article IX déclare la Convention ouverte à la signature de tous les Etats. La Convention sera soumise à la ratification des Etats signataires. La Convention entrera en vigueur après le dépôt des instruments de ratification par vingt gouvernements (§ 3).

L'article X précise que la Convention, dont les textes français, anglais, arabe, chinois, espagnol et russe font également foi, sera déposée auprès du Secrétaire général de l'Organisation des Nations Unies, qui en adressera des copies dûment certifiées conformes aux gouvernements des Etats qui auront signé la Convention ou y auront adhéré.

L'annexe, qui fait partie intégrante de la Convention, traite du Comité consultatif d'experts, de ses fonctions et de son règlement intérieur.

Le Comité consultatif entreprendra de faire les constatations de fait appropriées et de fournir des avis autorisés concernant tout problème soulevé. Le Comité ne prendra les décisions sur les questions de procédure relatives à l'organisation de ses travaux si possible par consensus mais, sinon, à la majorité de ses membres présents et votants. Il ne sera pas procédé à des votes sur des questions de fond. Le depositaire ou son représentant exercera les fonctions de président du Comité. Enfin, chaque expert aura le droit, par l'intermédiaire du président, de demander aux Etats et aux organisations internationales les renseignements et l'assistance qu'il jugera souhaitables pour permettre au Comité de s'acquitter de sa tâche.

## II. Discussion et vote

Au cours de la discussion de la Convention à la Chambre des Représentants, le Gouvernement a déposé un amendement au projet de loi. Celui-ci visait à y ajouter un article 2 prévoyant l'application des dispositions de la Convention en droit interne et définissant de manière plus précise certains des termes qui y sont utilisés.

in artikel I, eerste lid, wat betreft het wegnemen van de gevaren van militair of enig ander vijandelijk gebruik van milieuveranderingstechnieken.

Het tweede lid bepaalt dat, met tussenpozen van niet minder dan vijf jaar daarna, een meerderheid van de Staten die partij zijn, een Conferentie met dezelfde doelstellingen kan doen beleggen.

Het derde lid bepaalt dat indien binnen tien jaar na beëindiging van een voorgaande toetsingsconferentie geen zodanige Conferentie opnieuw is belegd, de depositaris alle Staten die partij zijn bij dit Verdrag, verzoekt om hun mening kenbaar te maken omtrent het houden van zulk een Conferentie. Indien een derde, dan wel tien van de Staten die partij zijn — het kleinste aantal wordt in aanmerking genomen — positief reageren, neemt de depositaris onverwijld maatregelen om de Conferentie te beleggen.

Artikel IX verklaart dat dit Verdrag openstaat voor ondertekening door alle Staten. Het Verdrag dient door de ondertekenende Staten te worden bekrachtigd. Het Verdrag treedt in werking na nederlegging van de akten van bekrachtiging door twintig regeringen.

Artikel X bepaalt dat het Verdrag, waarvan de Arabische, de Chinese, de Engelse, de Franse, de Russische en de Spaanse tekst gelijkelijk authentiek zijn, neergelegd wordt bij de Secretaris-Generaal der Verenigde Naties, die daarvan gewaarmerkte afschriften doet toekomen aan de regeringen van de Staten die het Verdrag hebben ondertekend of het zijn bijgetreden.

De bijlage, die deel uitmaakt van het Verdrag, handelt over de Commissie van overleg van deskundigen, haar functies en haar reglement van inwendige orde.

De Commissie van overleg verbindt zich ertoe een passend onderzoek naar de feiten te verrichten en te zorgen voor een deskundig oordeel ter zake van elk probleem dat naar voren kan worden gebracht. De Commissie neemt beslissingen ten aanzien van procedurekwesties met betrekking tot de organisatie van haar werkzaamheden, zo mogelijk met eenparigheid van stemmen, maar anders met een meerderheid van stemmen van de aanwezige leden die hun stem uitbrengen. Er wordt niet gestemd over inhoudelijke kwesties. De depositaris of diens vertegenwoordiger treedt op als Voorzitter van de Commissie. Elke deskundige heeft het recht via de Voorzitter aan Staten en internationale organisaties de gegevens en de hulp te vragen die de deskundige wenselijk acht voor de werkzaamheden van de Commissie.

## II. Bespreking en stemming

Tijdens de bespreking van het Verdrag in de Kamcr van Volksvertegenwoordigers heeft de Regering een amendement op het ontwerp van wet ingediend. Het had ten doel er een artikel 2 aan toe te voegen dat voorziet in de toepassing van de bepalingen van het Verdrag in het interne recht en bepaalde daarin gebruikte bewoordingen nauwkeuriger omschrijft.

Le projet de loi ainsi amendé a été adopté à l'unanimité des 172 membres présents en séance publique de la Chambre des Représentants le 18 février 1982.

Votre Commission a adopté le projet de loi à l'unanimité des 14 membres présents.

Le présent rapport a été approuvé à la même unanimité.

*Le Rapporteur,*  
R. CLOSE.

*Le Président,*  
F. VAN DER ELST.

Het aldus geamendeerde ontwerp van wet is door de Kamer van Volksvertegenwoordigers bij eenparigheid van de 172 aanwezige leden in openbare vergadering van 18 februari 1982 aangenomen.

Uw Commissie heeft het ontwerp van wet aangenomen bij eenparigheid van de 14 aanwezige leden.

Dit verslag is goedgekeurd met dezelfde eenparigheid.

*De Verslaggever,*  
R. CLOSE.

*De Voorzitter,*  
F. VAN DER ELST.